

MOTVIND VEST - INNSPILL TIL STORTINGSMELDINGENE FOR NATUR OG KLIMA

Frist for skriftlig innspill 4. desember

Vi viser til og bygger videre på vårt muntlige innspill til regionalt innspillsmøte i Bergen 27. desember

Det må påpekes at fristene for å gi innspill i denne saken er uakseptabelt korte med en uke til muntlig innspill (med kun fysisk oppmøte) og 2 uker til skriftlige innspill. Utredningsinstruksen stiller som et minimumskrav at det gis 6 ukers frist – og i viktige saker som angår mange bør det gis 3 måneders frist eller mer.

Motvind Vest er regionslag for Motvind Norge i Vestland. Organisasjonen har 16000 medlemmer nasjonalt og 3300 medlemmer i vårt fylke.

Motvind Norge arbeider for å stanse utbyggingen av vindkraftverk i Norge, uavhengig av plan- og utbyggingsstatus, og arbeider for å avdekke, stanse eller begrense alle konsekvenser av vindkraftverk for naturen, dyrs og menneskers liv, helse og rettigheter og andre samfunns- og næringsinteresser, relevante nasjonale minoriteters samt urfolks og reindriftsnæringenes rettigheter. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig (jf. formålsparagrafen)

Motvind Vest ønsker å sette særlig fokus på

- Sosial bærekraft og støtte til klimaomstilling i et naturperspektiv
- Konfliktene mellom vindkraft, natur og folk i Norge
- Plikt til å vurdere alternativer når naturen trues

Vårt overordnede innspill er at vindkraftutbygging er i konflikt med naturverdier og innbyggernes rettigheter. Konfliktene er ødeleggende for den sosiale bærekraften og svekker en bredest mulig folkelig støtte til krevende klimaomstillinger.

Vi ber om at

- Natur legges til grunn for alle politiske beslutninger og vedtak for klimaomstilling
- Det gis midler til naturkartlegging på land og til havs, og stilles krav til et uhildet naturfaglig kunnskapsgrunnlag i alle utbyggingssaker hvor natur kan gå tapt.
- Vindkraft avvises som bærekraftig klimatiltak i Norge og pågående prosesser stanses.
- Lovverk respekteres og lovbrudd følges opp snarest.
- Det satses på de mest naturvennlige klimatiltakene i tråd med norske forutsetninger, og stilles klare krav til både myndigheter, næringsliv og husholdninger med tilstrekkelige støtteordninger.
 - politisk kontroll over kraftmarkedet og prissettingen
 - prioritering av hvordan kraften brukes
 - energieffektivisering og sparing
 - oppgradering av eksisterende vannkraft
 - økt støtte til etterisolering og andre energisparende tiltak til dem som trenger dette.
 - bedre utnyttelse av overskuddsvarme og bergvarme
 - solceller på tak og over asfalterte flater

Vi viser til Motvind Norge sin alternative energirapport – [Energipolitikk på naturens premisser](#)

Påfølgende punkter og avsnitt underbygger våre innspill

- **Natur og klima må sees i sammenheng**
- **Vindkraft er i konflikt med natur i Norge**
- **Vindkraft er i konflikt med folk**

NATUR OG KLIMA MÅ SEES I SAMMENHENG

- 1) Naturen har en verdi i seg selv som må ivaretas når det er konflikt med klima- og miljøtiltak skriver FN-sambandet.
- 2) Regjeringen påpeker at det skal satses på naturbaserte løsninger i klimaomstillingen.
- 3) Sosial bærekraft - Det trengs engasjement og bred støtte fra befolkningen få å få til krevende endringer.
 - Demokratiske prosesser – skaper tillit
 - Lovlige prosesser – skaper rettferdighet
 - Reell medvirkning – skaper trygghet
- 4) Følge opp Kunming-Montreal avtalen

1) Naturen har en verdi i seg selv

FN-sambandet skriver følgende om naturmangfold:

«For å bevare naturmangfoldet er det viktig å anerkjenne at naturen har en verdi i seg selv. Ofte blir naturmangfold sett som en del av temaene klimaendringer og miljø. Det blir for snevert. Noen ganger er det konflikt mellom hensynet til miljø, klima og naturmangfold. For eksempel kan planting av trær ødelegge det eksisterende økosystemet selv om trærne er bra for miljøet, vindmøller kan skape utslippsfri energi, men skade fugle- og dyrelivet i områdene de settes opp»

Det er viktig at FN poengterer at klimatiltak ikke må komme i konflikt med hensyn til miljø og naturmangfold. Klimakrisen og tiltak for å stanse CO₂-utslipp og global oppvarming har fått stor oppmerksomhet samtidig som naturkrisen har blitt «glemt» eller undervurdert når klimatiltak skal velges i Norge.

Det er stor kunnskapsmangel om naturen på land og i havet. Det må være et krav at det settes av offentlige midler til uhildet kunnskapsinnhenting og naturkartlegging i alle områder som trues av utbygging. I Vestland har interesseorganisasjoner selv måtte skaffe midler fra innsamlings og fond til slike kartlegginger. Biofokus er leid inn til å kartlegge naturområder som trues av vindkraftprosjekter ved Stølsheimen i Masfjorden kommune og på Snøheia i Høyanger/Sunnfjord kommuner. Slike kartlegginger koster mye penger og kan ikke overlates til frivillige innsamlingsaksjoner.

2) Regjeringen skal satse på naturbaserte løsninger

I St.meld.nr. 26 Klima i endring påpeker Regjeringen at tiltak for klimatilpasning, utslippsreduksjoner og natur må sees i sammenheng, og satser videre på naturbaserte løsninger (s.8)

Vi har en regjering som sier en ting og gjør noe annet. Når politikk skal settes ut i praksis ser vi dessverre at naturen taper gang på gang. Norge er et av få land i verden som tillater gruvedeponering i fjordene og vurderer kommersiell mineralutvinning i dyphavet. Prosessene rundt

vindkraftutbygging har ført til lovbrudd, menneskerettighetsbrudd og naturtap. Det mangler tilstrekkelige kunnskapsgrunnlag for natur på land og i havet. Mål om grønn vekst og «mer av alt raskere» øker faren for å gjøre vedtak som ikke tar tilstrekkelig hensyn til tiden som trengs for å få kunnskap på plass i et føre-var perspektiv.

3) Sosial bærekraft – engasjement og bred støtte fra befolkningen

På regjeringens hjemmeside kan vi lese:

«Sosial bærekraft er et vidt begrep som favner flere faktorer, både fysiske og ikke-fysiske. Noen av faktorene som kan knyttes til begrepet er: helse og livskvalitet, lik tilgang til ressurser og goder, inkludering, medvirkning, stedsidentitet, tilhørighet, trygghet og levbarhet.»

Vindkraftutbygging med sine prosesser og forvaltningspraksis truer den sosiale bærekraften. De stadige kampene mot utbyggingsprosjekter for vindkraft i områder som åpenbart er uegnet tærer på tålmodigheten og bidrar til økt motstand og skepsis til alle sider ved prosessene – både mot utbyggere og på forvaltningsnivå. Med områder som ikke er egnet mener vi kommuner som har vedtatt å si nei til vindkraft og naturområder hvor vi har nok kunnskap til å kunne gi tidlig avslag.

Særlig er tap av tillit til forvaltningen og politiske beslutninger alvorlig. Dette tillitstapet kan smitte over på andre områder og ødelegge for en bred folkelig støtte til mer akseptable klimatiltak med andre utfordringer enn naturtap.

4) Følge opp Kunming-Montreal avtalen

Kortsiktig mål nr.1) for 2030 er i tråd med våre krav om forvaltningsprosesser som tar hensyn til natur og folks rettigheter.

«Sikre at alle arealer er omfattet av deltakende og helhetlig arealplanlegging som inkluderer hensyn til naturmangfold og/eller effektive forvaltningsprosesser som tar tak i arealbruksendringer på land og i hav, slik at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand¹¹, nærmer seg null innen 2030, samtidig som urfolks og lokalsamfunns rettigheter respekteres.»

VINDKRAFT ER I KONFLIKT MED NATUR I NORGE

- Norge har en stor del av Europas mest intakte villmarksområder med særskilt ansvar for dyr som villrein og hubro og utvalgte naturtyper
- Naturverdiene er ikke godt nok kartlagt, hverken på land eller til havs.
- Arealendringer er den viktigste årsaken til tap av biologisk mangfold, etterfulgt av rovdrift, klimaendringer, forurensing og spredning av fremmede arter.
- Norsk vindkraft fører til oppstyking av sammenhengende naturområder
- Den er svært arealkrevende med behov for omfattende infrastruktur i naturområder hvor det er få eller ingen inngrep fra før, og er ikke sammenlignbar med europeisk vindkraft.
- I flere tilfeller er det påvist at inngrepene fra vindkraftutbygging er 3 ganger større enn det som er oppgitt i planarbeidet (vedlagte lenker)

- Norsk vindkraft på land mangler klimaregnskap og bygges ofte på fjell, i skog og på myr med fare for økte utslipp (vedlagte lenker).
- Norge plikter å respektere urfolk- og minoriteters rettigheter og sikre dem tilgang til natur og reinsdyrbeite. Menneskerettighetsbruddet på Fosen er bare toppen av en lang rekke lovbrudd i vindkraftsaker og alle lovbrudd må rettes følges opp.

VINDKRAFT ER I KONFLIKT MED FOLK

- Nesten ingen kommuner ønsker å bygge ut vindkraft, og den folkelige motstanden er stor i alle kommuner.
- Dårlige prosesser og lovbrudd fører til fare for manglende støtte til andre klimatiltak
- Erfaringene med lokal forankring er at:
 - Mer penger til kommunen ikke løser de grunnleggende problemene med naturinngrep og andre sosiale utfordringer.
 - koblinger mellom vindkraftutbygging og lokal industri skaper et voldsomt press på kommunen.
 - grunneieravtaler setter nabo mot nabo og slektning mot slektning
 - befolkningen utsettes for psykisk stress over tid med uro og frykt
 - vi får splittede lokalsamfunn hvor det er vanskelig å si sin mening
- Menneskerettighetsbrudd og lovbrudd i vindkraftsaker følges ikke opp.
- Tillitskrisen er reell, alvorlig og begrunnet.

Vedlegg:

Utredningsinstruksen (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring DFØ)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-utredning-av-statlige-tiltak-utredningsinstruksen/id2476518/>

Sosial bærekraft. FHI - Folkehelse.

<https://www.fhi.no/he/folkehelse/artikler/sosialt-barekraftige-lokalsamfunn/>

Naturinngrep som er 3 ganger større enn oppgitt i vindkraftanlegg

<https://www.dn.no/innlegg/klima-og-miljo/vindkraft/forskning/innlegg-satellittbilder-av-vindpark-viser-naturinngrep-som-er-tre-ganger-sa-store-som-i-utbyggingssoknaden/2-1-1069259>

<https://www.dn.no/energi/vindmoller/egersund/nve/vindanlegg-ble-tre-ganger-storre-enn-oppgitt/2-1-670909>

Norsk vindkraft på land kan gi økte klimautslipp

https://www.nrk.no/klima/xl/vindkraft---ikke-sa-bra-for-klima-som-vi-tror_-1.15157461

<https://www.aftenposteninnsikt.no/klimamilj/vindkraft-kan-gi-klimatap>

Kontaktinfo:

Motvind Vest

vest@motvind.org

Styreleder Anita Haukås Oppedal